

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՊԱԹՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան 8 ֆր.
Վեցամսեայ 4 ֆր.

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆ

Տարեկան 10 ֆր.
Վեցամսեայ 5 ֆր.

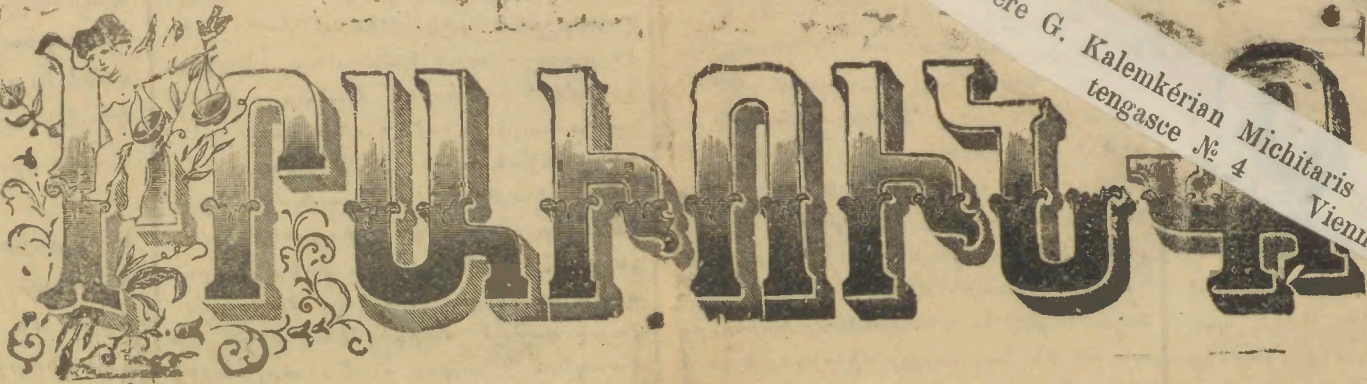
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. Տօլ.
Վեցամսեայ 1. Տօլ.

ԿԱՆԻՍԻԿ

ԽԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ

20 ՄԵՐ.



ԼՐԱԳԻՐ

Ա. Զ. ԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐ

ՀԱՍՏԷ

Rédaction du Journal

«Travounk»

Varna

Редакция на

Вестникъ

«Нравуникъ»

Варна

Գրասրահք եւ չին տրոշիր

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԼԻՑՆԵՐ

—X—

Կիլիկիոյ աւերման տարիկիցին առթիւ թուրքիոյ Հայութիւնը սգահանդէսներէ անմիջապէս յետոյ ինքզինք հարկադրուած զգաց խախտանութեանց մասնակցելու Սուլթան Մէհմէտ Երրորդի գահակալութեան տարեգարձին համար Մէհ աչքով լալ և միւս աչքով խնդալու հարկն է որ կը հատուցանէ այդ տաշարազդ ժողովուրդը:

Հեռաւոր և մօտաւոր անցնալի աղէտները Հայոց մոռցնելու համար ինչ դրական զոհողութեան կամ գէթ բարեացակամութեան ապացոյց տուաւ նոր Սուլթանի կառավարութիւնը: Սա վերջին մէկ տարուան մէջ իրարու յաջորդ Օսմանեան Դահլիճները, Մէհալսական ժողովն ալ միատեղ ըլլալով, իրենց որ խուտումները և Հայոց ակնկալութիւնները իրականացուցին:

Անոնք ըսին թէ Կիլիկիոյ կոտորածը և աւերումը նոր Սուլթանին գահակալութենէն առաջ տեղի ունեցան, հետեւապէս օրուան կառավարութիւնը պատասխանատու չէ ատոնց համար: Բայց չի կրցին բացատրութիւն տալ թէ այդ աննախընթաց մեծ ոճրին հեղինակները պատժելու համար իրենց վրայ ծանրացած պարտականութիւնը ինչու արդարադատութեամբ չի կատարեցին:

Յայտնի է թէ կոտորածները և ընդհարումները շատ անգամ յանկարծական գրգռումներու արդիւնք են, ինչ որ մեղմացուցիչ պարագայ կրնայ նկատուիլ: Բայց կարելի է մեղմացուցիչ պարագայ մը ալ գտնել այն անորակելի անարդարութեան համար զոր ցոյց տուաւ Սուլթան Մէհմէտ Երրորդի կառավարութիւնը իր Կիլիկիա զրկած Պատերազմական Ատեններու դատաստաններուն մէջ: Հոս չենք ուզեր ծանրանալ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար առաջին անգամ Ատանա զրկուած ասահմանադրասէր զինուորներուն գործած մեծագոյն ջարդին և հրձգութեան վրայ:

չենք ծանրանար որովհետեւ թուրք զինուորին ինչ հետիւտի ըլլալու պատճառով: Բայց ինչպէս մոռնալ ինչպէս միշտ չը յիշել ազատարար բանակի կրթեալ թուրք ըսպաներէ կազմուած Պատերազմականներու պաշարեամբ, գիտակցօրէն գործած անորակելի անարդարութիւնը: Բացայայտ անարդարութիւն մը որ ճանչցուած, հասկցուած ըլլալէ յետոյ ալ Հիւսէյին Հիւսիներու և Հագագըներու Դահլիճները մինչև այսօր գործադրութեան մէջ կը պահեն—անմեղ Հայերը բանտերուն մէջ, իսկ ոճրագարտ իսլամներէն ինքները սղատու Եւ տակաւին Պատերազմականին թագրիւնները և Հայոց Պատերազմին դիմումները ու թախանձանքները անբաւական կ'ըլլան բուն արդարութիւնը գործադրել տալու, սուտ վկաներով և ինքնապաշտպանութեան պատճառաւ դատապարտուածները բանտերէն ազատելու համար գէթ «կայսերական» ներումի անունին տակ:

Հայուն այս վիճակն է որ իր սգահանդէսին հետեւալ օրը՝ իր մէջ տրամապարտութիւն թողու նոր Սուլթանի չքահանդէսին ի սրտէ մասնակցելու: Անբնական չէ՞ք գտնել սա:

Յ. Պուրպիթ

Ա. Զ. ԳԱՅԻՆ

Շումլայէ մեղ կը գրեն թէ Մովսէս Սահակեան անունով երիտասարդ մը 12 օր առաջ այդ քաղաքը գացած և եկեղեցւոյ մէջ պաշտօն խնդրած ըլլալով, տեղւոյն թաղ խորհուրդը զանի լուսարար կարգած է: Բայց յետոյ իրաւունքի մէջ կարգալով թէ նոյն անունը և մականունը կրող երուսաղէմայ գող սարկաւազը Պոլսէն փախած է, թաղ խորհուրդը իրաւամբ կասկածած է այդ անձէն: Ուստի պատրաստուած է հարկ եղած միջոցները ի գործ դնելու զանի Ազգ. Պատերազմարանի յանձնելու համար:

— Պոլսոյ հայ և թուրք թեր-

թերը միաբերան կը հաստատեն թէ Հանէսեանի փոքրիկ որդին Պատրիկը առեւանգողները դաշնակցականներ են ելել: Ազատամարտ ևս կը խոստովանի թէ արտասահմանի Դաշնակցականներէն են անոնք, և այդ առթիւ Պոլսոյ Կոմիտէին կողմէ անմարտելի պաշտօնական յայտարարութիւն մը կը հրամայէ իր ընթերցողներուն: Բաղձալի էր որ Դաշնակցութիւնը հայութեան պատիւը և իր անունը փրկելու սիրոյն համար օձիքը չի ձգէր առեւանգումին կազմակերպիչը ու գլխաւոր դերակատարը եղող և կովկասէն եկող Միքայէլին, զոր Պոլսոյ Կոմիտէն լրտեսած և ճանչցած էր փրկանքի գումարը տրուելէն առաջ:

— Ս. Պատերազմը, ինչպէս կերևայ առողջացած է, և վերջին փորձ մըն ալ ընելու համար երկու շաբթի օր վարչապետ Նիզամի փաշային հետ տեսակցութիւն մ'ունեցած է: Ն. Սրբազանութիւնը կրկնելով ասկէ առաջ իր ըսածներն Ատանայի բանտարկեալներու մասին, խնդրած է որ 18 Հայերէն զատ ներում ըլլայ նաև անոնց որոնք զրպարտութեամբ բանտարկուած կամ անձնապաշտպանութեան համար դատապարտուած են: Վարչապետը իր վրայէն նետած է ներքին գործոց նախարարին վրայ: Այս վերջինն ալ 18 է աւելի (?) արձակելու աշխատիլ խոստացած է և ըսած է թէ թուրքերէն ազատ արձակուելիքները թեթեւ յանցանքներով դատապարտուածներն են: Բանտարկելոց այս խնդրոյ մասին Գազ, Ժողովը որոշած է նոր թագրի մըն ալ տալ, յիշեցնելով կառավարութեան բնական խոստումները:

— Ամերիկայի հայ պանդուխտներէն Պոլիս դրկուած և թուրք նամակատան մէջ կորսուած հազարաւոր ոսկիի հասնող գումարներու հատուցումը պահանջող դիմումներ ընել սկսած է Ազգ. Պատերազմարանը: Այս դրամները հին ընթիմի ատեն կորսուած են

— Գրաւուած հողերու խնդրոյ

համար ալ Ս. Պատերազմը կրկին խոսած է նախարարին: Այս վերջինը ցուցակ մը ուղարկէ, որ պատրաստուելով պիտի մատուցուի նախարարին:

— Հոս ծանօթ խմբակ մը գրոյց հանած է թէ Մշոյ առաջնորդ խաբարաւիտ եպիսկոպոս Պոլսէն Մոշ գացած ատենը կարգ մը պանդուխտներու իրեն յանձնած դրամները չէ տուած անոնց բնտանիքներուն: Այն անբասիր եկեղեցականը մրտադ այս գրոյցին հերքուիլը կը ցանկանայ:

— Մոշի գաւառին մէջ տեղաւորուած Աղզաշի փրկիչներու մասին Մշակի մէջ կը կարգանք հետեւեալ տողերը:

«Մուշից ստացուած ամէն շաբթի վայ նամակները բաղձալի մանր ու մեծ փաստերով, գալիս են ապացուցանելու այնտեղ գտնված յայտնի տեսակ գործողների յաւակնոտ ու անպատկառ արարքները, որոնք իրանց փառքով արբեցած մի մի բռնակալներ են հանդիսանում, տարիներով տուրոված, ընկճված ու անարգված ճարտիւնների զխիւն»:

— Ամերիկա գացող հայ ճամբորդները Մարսիլիոյ և Լիվրբուլի մէջ որչափ սմարներու անխիղճ կեղեքումներէն ազատելու նպատակաւ Մարսիլիոյ մէջ կողմուած է Հայապաշտպան Գործակալութեան հասցէն:

Ա. Էլմասեան, Աստիկեան եւ ճեկ 40 Կոստանոպուլ, ՄԱՌՍԷՅԷ (Ճոսանա)

— Երուսաղէմի Տեղապահ Տ. Դանիէլ Ի. Վ. Զատիկէն յետոյ Էջմիածին պիտի երթայ եպիսկոպոս ձեռնադրուելու համար իբրեւ տեղապահ Երուսաղէմի և ոչ թէ իբր ուղղորդող Ազգ. Կոնստանտնուպոլսոյ:

Երուսաղէմի այս տարուան հայ ուխտաւորներուն թիւը 1500ի հասած է: Բայց անոնց 1000ը Ատանայի արկածեալներ են, չէ՛ք բաւարարուած մասամբ:

— Իշխան Ահմետեանը Պոլսի մէջ սպանելի կողպուած են:

ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Թ Ո Ի Ք Ի Ո Յ

Կ Ա Յ Ո Ի Թ Ե Ն Է Ն

ԱՏԱՆԿՆ ԶՈՐԵՆ ՊԻՏԻ ԶՐԴԵՆ
«Մշակութան» թղթակցութեան մը կը հանդիպենք. որ ետ կը քաշէ վարձարարը միւս թեան մէջ ծածկուած ահաւոր բաներու վրայէն. Ամէն պարզայն տակ յարաւոր քաջութեամբ կան, որոնք մոռնին մէջ խղիւղութեամբ ջանք կը թափուի թուրք կառավարութեան կողմէ. «Մշակութան» նախկին անվերջ թորէն ատոր ապացոյցն է. —

Թուրքիան քանի որ իր հասարակականութիւնը գտած չէ, յանի որ հայ բնակչութեանը գոյութիւնը չունի այն թշուառ երկրին մէջ ուր հակասահմանադրական հզօր քաղաքական շահերուն գերիշխանութիւնը կը պարտադրէ, ապա բնաւ յիշուի ուրուական հորիզոնէն չի հեռանար. Չարամաշտիւն կամ ուրիշ քաղաքային գոյութիւնը, արտասահմանի հայութիւնը եւ նոյնիսկ Թուրքիոյ հայութիւնը պէտք է գիտնան. որ Պաշտական մասնաւոր ըստիպած է ներքին կացութիւնը մերկութեամբ չը պատկերելու. գաւառէն եկած ու հոս գոյութիւն ունեցող սեւ լուրերը միւս թեան մէջ թաղուած կը մնան:

Պիտի զարմանաք. երբ ըսեմ . . . Այն օրը, որ Պատրիարք Դուրեան հանդիսանալուն կը խոստանար վերադառնալ իր Պատրիարքական պալատին միւս կողմէն, որ Թուրքիոյ մարտի րոտացած Աստուայի մէջ կրկին ջարդ մը բռնկելու վրայ էր. ահա թէ ինչպէս. Տէրութեան ցհրեպատմանը կը թեւադրեն, որ ջարդուած Հայ ցեղի մեծամեծներու եկեղեցականները հայտնութեան սեղանով մը քոցեն Աստուայի աղէտի պիտի եւ րոտուող վարչութեան ներքեւ շնորհաւոր սերտագործ թիւրք յանցաւորներուն, գիտադրութիւնը բնական հր. անտեղիտարի կը մնայ աննշտողմբտ հայութիւնը. եւ ահա հայտնաւոր թուրք թիւրք խաւածէն յաճախու կը կէ. միւս ամէն խաւածութեան սարսափահար կը պոցեն խաւածութիւն ու կ'ապաւինին. Յիսուս եւնից հաստատութեանց մէջ. թիւրքը՝ հայոց գիտադրութիւնը այդ քոցով կ'ահաբեկէր եւ հայութիւնը ստիպուած կ'ըղենէր հայտնութեան սեղանը. Այս լուրը Պաշտական թիւրքիւն ինքեան կը հասնի եւ տեղական մամուլը հրատարակելու իշխանութիւն չունենալու Պաշտական համալսարանը, որ Աստուայի մէջ տակաւին թիւրք խաւածար իւրիւր, հայ օրինի ծարաւը կը պայտ. Աստուայի աղէտներու ատեն շրջակայ գիւղաքաղաք Գարիստար քաղաքը գիւղաքաղաքի չի ջարդուեցաւ. թիւրք խաւածութեան զոհ քոցով զարմանալ անոր վրայ չի խաւած, սակայն չի յաջողիր, արեւելի ծարաւը չի յաջողներ. Այս րոտը կարծեմ Թուրքիոյ խաւածութիւնը չեն հաստատուիր. . . Այս կը լսուին այս լուրերը ան քոր, երբ Հազար փաշա կը խոստանայ, որ Աստուայի աղէտին պատճառ եղողները խաւածութիւն պիտի պատճառին. «Պաշտական»

Այսպիսով ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ Պաշտական հարգարանի գոյութեանը կ'ըսէ թէ զի անագիտակեան եւ մասնաւոր պաշտականի ստեղծութեան ծրարութիւնը չի որ մեծ գրգռութիւն կ'առնէ Միւսիս վերին Ապարիտ, այլ Միւսիս եւ Հարաւային Ապարիտ մէջ. Զաւար, որ միջոցներ ի գործ դնելու

գաղափարին կողմէն հեղինակէ կոտորակաւ շրջանակները, մասնաւորապէս օրէն ի վեր երբ յայտնի եղաւ թէ 30,000 հաւաքուած են վերին Ապարիտ այլ եւ այլ կէտերուն վրայ. Հիմա ալ կ'ըսուի թէ քնաւ խնդիր եւ չէ զինաթափ րնելու Ապարիտ. գիտները, որ յաւոյժ մը կ'ներկայացնեն սահմանադրութիւնը վրայ. Ի մի բան, կառավարութիւնը չուզեր հիմնական ձեռնարկ մը ընել Ապարիտներուն գէտ եւ զնապանները խորհուրդ տուած են հաշտարար միջոցներ ի գործ դնել. Գոտովայի երեսփոխաններն հեռագիր ստացան Գոտովայի բնակիչներէն, որոնք կը բողոքեն օգրոտարի տուրքին դէմ. — Եւս մը Ապարիտի երեսփոխան ժողովը դիմարեցին նախկին եպարքոս Միւսիս փաշայի ապարանքին մէջ. եւ խորհրդակցութիւն կատարեցին Ապարիտի կառութիւնը. ապա անի, չի գրեւոր խնդրոյ վրայ:

ԱՌԻՒՆԻՆԳՈՒՆԸ ՆԱԽԸ

Կողմանի մէջ վերջին տարիներս ստորագրուած զորքի մասնաւոր, որով շորթելու համար, Թուրքիոյ մէջ ալ սկսած:

Ապէս ամիս մը առաջ Պաշտական մէջ կոտորուեցաւ վաճառական Հանգեանի փաթեկի եւ միակ զաւակը Պատրիկ Այս խորհրդաւոր կորուստի մասին այլ եւ ոչ մէկն ինքեան տրուելէ յետոյ աւարտուեց բան պաշտուած է եւ յայտնի եղած է թէ զորք կորուցաւ համար տղեկը առեւտրուած է կողմանի եկող Միւսիս, Գաւառի եւ Եւրոպայի քանի մը հայերու կողմէն եւ ստեղծ Պատրիկը 20—25 օր պահելէ յետոյ հորը յանձնած են 600 սկիւտաւոր փրկանք ստանալով. Ստիկանութիւնը արդէն կոտորուած լուրով զորամարտի թեան պարագան, Պատրիկը հորը յանձնելէ յետոյ սկսած է հարկ եւ ծախսարկութեանց. Այս մասին Պաշտական թուրք եւ հայ թիւրքի հետեւեալ ու զորք մասնաւորութիւնները կը քաղուին:

Ստիկանութիւնը ամէնէն իշխան տուն միջոցն ի գործ դրաւ շարագործները ձեռնարկելու համար. Ուրաթ ստեղծ մէկը անի քաղաքի ստիկաններ Պատրիկին իր հորն հետ տարին Գոտովայի. այն կողմերը, որ ըստ փոքրիկի պատմութեան, պէտք է ի գործ դնէր ստեղծ, որ երեք ու կէս շաբաթ պատուեցաւ խեղճ Պատրիկ. ստիկանի ներքեւ. Տղան կ'ըսէր թէ իր տարուած տուէրն կ'առնուէր ծով, րեկղմած շրջանաւ մը, եւ կ'ըսէր չստիկանը ձայն:

Ստիկանութիւնը կոտորեց թէ այս տունը սկսեց գոտուէր Գոտովայի Գոտով. եւ անտեղի տարաւ պգորկը. Մէկ քանի տուններ ցոյց տրուեցան Պատրիկին, բոյց պգորկին բաւ թէ անի չէն, եւ վերջապէս գտաւ իր բանտը. Ստիկանները բանալ տունը գոտուէր փոքրիկ Պատրիկ շուտափոխով վեր վազեց, անմիջապէս դաւաճ այն սենեակն ուր զինքը կ'պահէին, եւ ցոյց տուաւ խոշոր ճոխակ մը, որ կը բանտարկէր զինքը՝ տունը մարդ եւ կ'ըսէր անտեղ. Պատրիկ ամէն ինչ մանրամասն չեղարարեց. եւ հիացում պատճառէ ուղիւս թիւրք. Պատրիկ կ'ըսէր թէ իր վրայ հսկող զորքած էր ջառուկ մը. Այս կ'ընէր ցոյց տրուած ցաւ իրեն. Փոքրիկը նախ զայն չճանչար, որովհետեւ կ'ընէր գոտուէր լուր մը ծածկուէր. Ստիկանները վարձան լի չուէր. եւ Պատրիկ կատարեցաւ ձեռնարկը. Ստիկանութիւնը ձեռնարկեց թէ այս կ'ընէր եւ թէ անտեղ մէջ գտնուող ուղիւ մէկը. Բաւար աւան, որ ջառուկին հետ շարք նակ

պգորկը կ'ստիկանեցէ եղեր, աւարտելու, ալապրոտիկ կոտորակ ըսելով. կատարուած քննութեանց հետեւանք ձեռնարկութեան նաեւ 6 — 7 Հայեր, որոցմէ Գաւառի եւ Եւրոպայի գոյթէ կատարեալ խոստով անտեղներ իրեն, եւ ոստիկան տան մէջ Գաւառի վայրաւարկութիւն կատարուելով. երեւան եւաւ առեւտրեալ փոքրիկ պատկերը. Հասկցուեցաւ որ փրկանքն ըստանալու համար որոշեալ ժամադրաւորը գացած մարդոցմէն մէկն էր Գաւառի Գաւառի ու Եւրոպայի երկ տարուեցան Պատրիկի փախուած տունը, փաքիկին այնտեղ գտնուած միջոցին, երեւան եւաւ նաեւ թէ կ'ըսէ եւնիկապրաւ, Գաւառի, ապէս 22 օր առաջ սենեակ մը վարձէր է այն տան մէջ. ուր բանտարկուեցաւ Պատրիկ. Միւսիս լէ փախած է եւ փութ յալաւ խաւած կ'ի տունը, որովհետեւ քանի՝ քնուած էր. լըտարուին, երեւան չ'ըսէր թէ ինքն է այս ստեղծաւ կազմակերպիչը:

Կ'ըսեալ որ ոստիկանութիւնը կատարեալ պէս երեւան պիտի հանէ խնդրոյ բոլոր պարագաները. Եւս մը կէտերու վրայն վարագործը մասամբ վերցածէ. բայց ոստիկանութիւնը աւարտ չուէր հարգաւել, որ էս զի կարենայ քննութիւնները գործաւ յստաւ տանի. Զերբակալուած Հայերուն համար Գ'ըսէր թէ Գաւառի կազմակերպութեան (Գ) Զերբակալաւ Գաւառ 50—60 տարեկան մէկն է:

ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Շուտաւոր եկեղեցիներ վերանորոգութեան ծախսը հայկալիման համար տեղային թաղ. Խորհուրդը հանգանակութեան հանած ըլլալով Տէր Յովհան քհն. Մանդակունին, այս վերջինը նախ Պաշտականը և Պատրիարքարանի վաւերացումը և արտոնութիւնը ստացած և Գոտեան Ս. Պատրիարքի յանձնարարողով Եգիպտոս անցած էր. Յիշեալ հանգանակիչ քահանան այս անգամ Պրիւքսէնէ 7—20 ապրիլ թուականի նամակաւ մը հետեւեալ տեղեկութիւնը կուտայ խաւագորութեան:

«Փառք Աստուծոյ վայելած ժողովրդային համակրութեան շնորհիւ ձեռնարկած հանգանակութիւն (Շուտաւոր եկեղեցւոյ և նորոգութեան համար) բաւական յաջող կերթայ. Սոյս վայր համապատասխան կը հասնի 6500 ֆր. ի Սեւիմայեցիք Սեւիմայեցիք Մանչեսթր անտի Ռուսիա և այլն. Յիշեալ քահանան թէ՛ տեղէն և թէ՛ Աղգ. Պատրիարքարանէն պաշտօնական ամէն ձեւակերպութիւն ի գործ դրած և յանձնարարողութեան ծախսերու տեղաւորութեան քննարկութեանց առարկայ եղաւ. Մարտիկայի Արմենիա թերթին միջոցով թէ ինչու համար Եւրոպայի հայաբնակ քաղաքներն ալ սկսած է շրջիլ դրամ հանգանակութեան րանի որ Եւրոպայի Պատրիարքարանի վր-

ճակ չէ այլ իշխանայ, ուստի պարտէր կամ վեհ. կաթողիկոսէն ևս արտոնութիւն ստանալ և կամ գոնէ եւրոպայի Հայոց Առաջնորդէն. Այս առթիւ Արմենիայի քննադատը կը ըսէ

«Յօրէ անտի Եւրոպայի առաջնորդը իր ուղղակի Սեւիմայեցի իրաւասութեան ենթարկուած վեհակի մը առաջնորդը իւր հրահանգները կ'ընդունի վեհակաւորութեան Հայրիկէն, Թուրքիոյ Հայոց պատրիարքարանին հետ ալ յարաբերութեան մէջ ըլլալով համարայնութեամբ. թէ և պատրիարքարանը յաւուրս բռնակալութեան համարին և ի ժամանակի պատրիարքութեան Ամեն. Օրմանեան սրբազանի ոտնձգութիւնները բաւ Եւրոպայի առաջնորդութեան իրաւանց սահմանին մէջ, սակայն ժամանակին փափկութիւնը կը հարկադրէ Ս. Առաջնորդը հանդուրժել պատրիարքարանին անտեղի ոտնձգութեանց:

«Հիմա որ ժամանակները փոխուած են, հարկ է որ միանգամ ընդ միշտ ճշդուն յարաբերական իրաւասութեանց սահմանները, Շուտաւոր եկեղեցւոյն նորոգութեան համար Եւրոպայի առաջնորդական սահմանները հանգանակիչ անձ մը զրկելէ առաջ՝ պատրիարքարանը օրինաւորութիւնը յարգելով պարտաւոր էր նախապէս Եւրոպայի առաջնորդին կարծիքը հարցնել և ըստ այժմ չա, ժել. Առաջնորդ խնդրական է լուր Եւրոպայի Ս. Առաջնորդը պիտի ուզէ՝ թոյլատրել իւր առաջնորդական իրաւասութեան բռնաբարութիւնը, թէ աղգային ընկալեալ ներդրումութեամբ մը հին զեղծումներու քով պիտի երթայ հանգիչ այս ալ. Ամէն պարագայի մէջ պարիարքարանը Օրմանեան սրբազանի օրով ի գործ դրուած զեղծումի մը շարունակողը եղած է, ինչ որ փափաքելի չէ:

Այլ ընթերցողը թող գտնէ թէ որչափ աւելի քննարկութիւն է մեր թաղ. Խորհուրդը որ կը թոյլատրէ հանգանակութիւն մը Մուշի վիճակին Աղգ. վարժարաններուն համար, առանց այդ վիճակի Առաջնորդարանէն վաւերական ուսալարկ մը ըլլալու և ոչ ալ Աղգ. Պատրիարքարանէն արտոնութիւն. Յայտնի է մանաւանդ թէ Պատրիարքարանը որ ուղղակի պետի է տեղային թաղ. Խորհուրդին, քանիցս պաշտօնապէս զեկուցած է որ առանց իր պաշտօնական սրտոնութեան հանգանակութեան ելլել չի թոյլատրուի մասնաւորներու, որպէսզի զեղծումները չը պատուհին և չուաղ կարեւորը անհրաժեշտին և ստիպողականին արգելք չըլլայ:



ԱՆՏԻ ԱՍՏԻ

ԱՆՉԱՏՈՒՄ ՄԸ...

Հնչակեաններու Ամերիկայի կիսապաշտօնական օրականը՝ Երիտասարդ Հայաստանը կը յայտարարէ թէ ինք ո՛րք է կապ չունի այն կարգ մը մարդոց հետ՝ որոնք այս միջոցիս կը վարեն Կ Պոլսոյ մասնաճիւղը, և որոնց մէջ — ուսումը — գլխաւոր դիրքերէն մէկը կը գրաւէ Պ. Հմայեակ Արամեանց, Երիտասարդ Հայաստան մէկէն աւելի կը մեղադրէ այդ մարդիկը այն համերաշխութեան համար — աւելի ճիշդը այն համերաշխական զանգուտին համար — զոր վերջերս կնքեցին ուրիշ երկու կուսակցութեանց, Դաշնակցականներուն և Վերակազմաւ Հնչակեաններուն հետ:

Հոգիտի գաղտնիք մըն է այսօր թէ այդ համերաշխութիւնը կնքուեցաւ ո՛չ այնքան ժողովուրդին իսկական շահերուն ծառայելու, որքան փրկելու համար երեք կուսակցութիւններն ալ այն առիւթ վիճակէն՝ որուն մատնուած էին իրենց սեփական վարիչներուն անշրջահայեցութեան ու անհեռատեսութեան — չընենք ապիկալութեան — պատճառաւ:

Ասոր կատարեալ գիտակցութեամբն է որ կը բաժնուի արգէն Երիտասարդ Հայաստանը ինչ որ մեծագոյն յանձնարականն է իրեն համար, և ամէնէն անապահաւոր խառնուրդ այն մարդոց ճակատին՝ որոնք համերաշխութեան անհրաժեշտ եղած ատենը իրար դաշուներու իրարու ձերնարկները չէզոքացնելու ոճիրներուն առջև իսկ չընկրկեցան, և հիմայ միայն, իրենց հացը վտանգուած տեսնելով, այսպէս ձեռք ձեռքի կուտան ու կը համընդունին:

«ԵՐԱՅԻՐ ԺԱՄՈՒՅ»

Կառավարութեան կ'երևայ թէ ուսրիշ աւելի կարեւոր գործեր չունի որ հիւր արգիւնէր է Արփիար Արփիարեանի գլխաւորութեան թաւրբիս մուտքն ու վաճառուքը:

Նշանաւոր է մէջտեղ դրուած պատճառաբանութիւնը — չոր թէ այդ գործը Մեծ Հայաստանի մը կազմութեան պաշտօնը կը քաջալերէ եղբոր:

Բայց «Դաւիթ Ժամուշ»ը զոր բազմաթիւ անգամներ կարդացած ենք ու երբեք չպիտի մոռնանք՝ իր մեր գրականութեան կատարնալ ու հոյակապ գործերէն մէկը, ոչինչ ունի անշատողական միտումներու ծառայող, հարազատ հոգեբանութիւնն է անկա հայկական արիւնալի իրականութեան մէկ տարբեր ժամանակամիջոցին որ այլեւս կորսնցուցած է ամէն այժմէութիւն և պատմութեան միայն կը պատկանի:

Հալածելու այդ գործը՝ կը նշանակէ աւելի տարածել զայն համբաւեան վարչութիւնը երբեք չօգտուեցաւ սոյս տեսակ ճշմարտութիւններէ, եւ արդիւնքը միշտ իր հետապնդածին հակառակը եղաւ: Ինչն ներկայ սահմանադրական կառավարութիւնը աւելի իմաստուն ըլլաւ չէ՞ր այս տեսակետով:

Բարձրակարգ արմատութիւնն է այսօր ենթադրել թէ Հայը տակաւին կրնայ

անջատողական գաղափարներ սնուցանել, կամ այդ տեսակ միտումներու մղով զո՛ւտ գրական հրաշակներ մը ընթերցմամբ, Տիրող ցեղի մը մակահին տակ երբ այսպէս իրար կ'ուտէ, ապահովարար ինք իր գլխուն մնացած ատենը՝ տարին չանցած ինքզինքը պիտի փճացնէր: Ո՛ր է ուրեմն իր շահը անջատման մէջ:

Կ. Կառավարութիւնը թող պարագայ տեղ փոփոխէ չէ՛ք ամէնէն անխաղախ, նոյն իսկ թուրքէն ալ անխաղախ Օսմանցին միշտ Հայը պիտի մնայ այս երկրին մէջ: Ուրիշ ճար չունի: Կրիկիոյ ջարդին պէս զարհուրելի ոճիր մը անգամ չ'ըրցաւ խախտել իր Օսմանցիութեան զգացումները, ուր մնաց գրական անկեղծ գործ մը:

Սրգէն Եթէ գիշեր անդուհուր ըլլար, Հայը շատոնց մարդ եղած էր:

Ո՛վ է արդեօք այն հին Րէփի մընացորդ ժողովներն որ Արփիարի գլխաւորութեամբ այդպէս ծուռ մեկնեցէ կառավարութեան առջև, ճարակոյս չկայ որ Հայ է...

Միշտ հին պատմութիւնը, Երեմիի բռնակալութիւնն ալ այսպէս սկսաւ, զարձակ Հայեր էին որ քաղաքացիներ բացին իրենց իսկ Ազգին ու կառավարութեան միջեւ, ծնունդ տալով ազատալի ալ զիւնքի մը որ այնքան արիւնքաւոր անկեղծ Պատմութեան, եւ այնքան ալ անհոգ հարուած մը տուաւ մեր բազմաշարք Ազգին:

Պիտի քաջալերուին նորէն այդ տեսակ օրկարները...

Կառավարութիւն

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՐԱՍԻԱ — ՖԻՆԼԱՆԴԻԱ

Մինչ սպասուէր Անգլիան իր երէկի յաղթահարած և անպայմանօրէն իր տիրապետութեան տակ առած Պոլսէն երուն կարճ ժամանակի մէջ լայն ինքնավարութիւն կուտայ ասորին ուստի Չարեբու կառավարութիւնը «ամէնոփորմածաբար» գործելով իր ուխտերը և դաշինքները կը յափըշտակէ կը շնչէ ֆինլանդիոյ ինքնավարութիւնը:

Քեաներորդ դարու մէջ ինքնավար ժողովուրդի մը դէմ գործուած այս կաշկանդումը օրուան ռուս կառավարութեան ճակատին սեւ մուր մըն ալ կաւելցնէ և դաշնակից ֆինլանդիոյ պահպանողական մամուլն իսկ դատապարտելով կը դատապարտէ Ռուսիոյ այս նոր քայլը և զարմանալի չի գըտներ որ ֆինլանդացիներէ նոր Շումաններ ելլեն պատուհասելու համար այս նոր պետական հարուածին հեղինակները:

Բայց ֆինլերու գլխուն այդ հարուածը պատրաստողները իրենց այդ յետադիմական քայլը արդարացնելու համար կառարկեն թէ ֆինլանդացին, վերջին տարիներու մէջ մանաւանդ 1905է ի վեր՝ պահպանողական Ռուսիոյ կուշտին հրդեհ սպառնացող շատ վտանգաւոր հնոց մը եղաւ: Ֆինլանդիոյ բոլոր ռուս յետադիմականներու, նիշխաններու կամ անիշխանականներու ապաստանա-

րան մը դարձաւ, և իր ազատ ընկերավարականութեամբ և գործնականութեան դրուած ֆինլանդամով վարակիչ օրինակ մը ծղուծուած հանգարտ տարրերուն գիտնալով թէ ֆինլանդիոյ Ազգային ժողովոյ մէջ Օստրալիսթները ամէնաուժեղ և ստուարութիւ կուսակցութիւնը կը կազմեն և հոն այդ բաւարմանին մէջ, 8 կին երեսփոխաններ արժու գըրաւած են: Եւրոպական ոչ մէկ երկրի մէջ տակաւին չսեանուած այս աղատաշունչ քամին բնականապէս անմարսելի էր ռուս յետադիմական պահպանողական և նոյն իսկ չափաւոր — ազատական տարրերուն: ան որչափ որ ալ հաճելի ըլլար ռուս յետադիմական, ընկերավարական ծայրայեղ ազատական կամ ձախակողմեան տարրերուն, ասոնք իրենց խիստ ծայրայեղութեանց պատճառաւ այսօր ջախջախեալ վիճակ մը ունենալով, անկարող գտնուեցան թէ Տումային մէջ և թէ գուրադաշտպանելու ֆինլանդացւոց ինքնանախարարութեան արդար իրաւունքը: Եւ անգամ մըն ալ ապացուցուեցաւ որ անժամանակ ծայրայեղութիւնները որչափ որ ալ պահ մը յաղթական երեւին դատապարտուած են ջախջախուելու վա՛յ այն փոքրաթիւ ժողովուրդին որ տարագրուի ծայրայեղներու գործիք կ'ըլլայ:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Հատ. Տ. Առնէնպետ Թախ Խորհրդոյ Վառնայ:

Թարգելի Տեսարբ

Շաբաթ օրուան «Տեղեկիք» Պոլսի թերթին մէջ հայ քահանայ Սարգիս Տէր Դարիպեան» վերնագրով հետեւեալ երկտող կարդացինք: «Մեր թերթին անցեալ թիւերէն միայն մէջ չ'ըրատարակեալ էինք թղթակցութիւն մը Սիւստրէն, որուն մէջ կ'ըսուէր թէ, Վահան Նալպանդեան ոճրագործ մարդասպանին ձեռքաւորութիւնը 1905է Հայոց քահ. Սարգիս Տէր Դ. ի գեանին մատնութեամբը իրեւ թէ անմատնած է մարդասպանին խոստովանութեան օրէնքով:

«Այսօր ի վիճակի եմք իմացուցելու որ Սարգիս քահ. Տէր Դարիպեան չ'է ունեցած ու եւ է մասնակցութիւն այս մարդասպանին ձեռքաւորութեանը մէջ, և վերջինք չ'է քրեական իրաւունք վաճառելու յարգելի քահանային սոյնը:»

Ինչպէս որ կերեւայ այս վերագրեալ անկողնէն, փոխանակ պաշտօնապէս հերքելու, լակոնական ոճով գրուած երկբան տողերով աւելի շեշտելով կը հեղինէ:

Ուրեմն մենք վճռած ենք Տեղեկիկին թղթակցի Հրեան Ի. Իս Ալիսայիլ արդարութեան ձեռքը յանձնելու դատարանին վճռովը հաստատել թէ Իս Ալիսայիլ հրապարակաւ մի կ'օտակուի եւ մեր Եկեղեցւոյն պատուոյն հետ խաղալու համար զղջում յայտնած է: Սրբ կը խնդրենք որ, Պատ. Ազգ. Թաղ. Խորհուրդս եւ Տէր Սարգիս քահ. Դ. Կ. իրպեանն ալ բարեհաճին Ազգ. Եկեղեցւոյն և Կ. օրին իրեւ ճշմարտ գաղափարները, մեզի հետ միասնաբար լինելու: —

Պեղ. Դ. Կ. օրին իրեւ ճշմարտ գաղափարները, մեզի հետ միասնաբար լինելու: —

(56) Պողոտոյ Պողոտիներ

Յ. Դ. Պող. Թաղ. Խորհուրդէն եւ Տէր Սարգիս քահանայի, դատաւարական ծախքերու մասնակցութիւնը չ'ը պահանջուի: այս աղերսադրին բարեպաշտ թիւը միայն կը խորհուրդէ: — (Երեւն):

ԲԱՐԻՆՈՒ ԴՈՒԼԵՆԻ ԵԱՐԸՅՈՐԸ !!!

Էնգաւրը սամսէյէ մոխուրու պիտի եկգալի ին:

Էվէլլա. Ամերիկացի վագր օլան մի տնիշ պիտի ձինայէթուն սօլայը վահան Նալպանդեան նամուր պիտի տէլլգանլըր, Սիւստրէնէ թահուր թէվգըթէ այտըրա: Տէր Սարգիս քահանայ սօլլու Ի. Իս Ալիսայիլ իմ գասրլա 23 Յուլի. Տեղեկիկ զագէթաւընտա պոլլարլար մէյանընտա չէլլի նէթլէթլէ պիտի մէգալէ օքունտըր իշլեն, Տէր Սարգիս քահանայ պիտի թապիլի մութլըրիկ օլտըր:

Սանլէն, չու մէսլէլի մէյնփուրլենին թա'գ'դի ին, չէրիմիկ Թաղական հէ էթի սիւստրէլ 31, Յուլի. թահարիսիտէ էլլի այլ իմ գալ իլէ պիտի արիգէ թագոմ իտիլէրէ րազարը քըզգաթլարընա հէվալէ խիլիտի:

Սալիսէն, «Գաթիլ վահան Նալպանդեանըն Սիւստրէնէ տէրտէստ» օլլընալընտա սօլլը Տէր Սարգիս Դարիպեանըն մէխալլալ օլտըր, վէ մէրքոմ քաթլը, չու մութլէպէր քահանայէ հի պիտի վագրէ Նարարը ֆահաւընը իթիլաթ իթիլմիշ սիւստրէլ տէլլու Ի. Իս Ալիսայիլ Տեղեկիկ հէլէր իտէմէթիկ չու մէրքոլը թորկաթի վէթիլիտէ պիտի տէլէն մէյնտէրիլլէթլէ օքունտըր իշլեն, Տէր Սարգիս նամուր վահան Ալիսայիլ պիտի մէկտուլ յուլի օլտըր:

Թապիլէ, Ի. Իս Ալիսայիլ պէ հագլին իթիլաթ իթիլէլ իշլեն պիտի սօստ վաթիլաթ իլէ Տէր Սարգիս պէ խուսուս չախէն իպրամ իտիլիտէ տէ, մէմուլիմիկ օլլան պիտի մէպլէ «չինտիլիք քալըն» տիլլըրէ քալալը թէլլիլ իթիլիլ իշլեն պիտի մէմուր Սիւստրէլլէ Առնէնպետ Ա. Կահան գալիլալ չու խոսուսար տըր իթիլիլիթլէ «հագլըրլընդ սղիլ անալալը թահարըմ, հէր նէթի ետարը մանըլ հագլըրլը վար տըր, ֆէգաթ արգաւալարըմ արգ իթիլլինէ հիլ պիտի չէլ եաթալալ, օ'հա տէսիկ մաթլուպըրլը հագլպ պալալ կ'օտէրին իմպընա պաթարըլ» տէլլիլլէն ձեռքալթ ալտըք Տէր Սարգիս ալլէ: հիլէ քալըր քալըր թէպըրպ իտէրէ, քալըրլը քալըրլը քալըրլը իթիլիլիտէ իպարէթ օլան մագաստը խալիսանէմիկ թէմալլալ եաղըպ թաղական հէլլէթիլէ կ'օտէլլըրլը Իտիլլէ:

Իմալ, մէսլէլ չու հալտէ ձէրլալ իթիլ մէկտէ իշլեն, պաղըրլը պիտիլ պիտի նալը աղսինէ տէվլըն իթիլիլ:

Պիլլէր էլլէլ ալթըր քիլլէլլըն ալլէ յիլլէ Ապրիլ 10 թարիլիլ վառնտա մաթպու Իրաւունք նալ մութլէպէր զագլթատալ լէմէն Թաղական հէլլէթիլ թարաթընտա Կ. Առնէնպետ վէ Ար. Կարապետեան իմգաթըրլալ չու մէգալիլ չալլըրլէ օքունտըր:

«Թահագլան Տէր Սարգիս քահանայէ քալըլ քալըլ քալըլ զարազըրալ լըկ էսէրլ իլէ աղըր լիթիլալալ էլլէլլէն չէրիմիկ ձիլիլալ պիտի պէլլըր սիւստրէլ մէվէլալ իթիլիլ անալալ քըկ հաթթա քիլլէթիլլէն հէր իպարար վէ հէրալլէլլալ թըլէթիլ հալու հարաթլթիլլէրլէն ալիթար օլլալլէ:

տա տրբւ. Արեգելեքինտէ կէօրիւնէն իմզաւարնէն էքսէրիսի աւլ սահիպլէ-րինին տէրիւ տէր».

Մուգտէմա, Ամէրիգոտա էօլտիւր-իւնն առաւմըն գաթիւնի, (Վահանը) Տէր Սարգիս զամազլատը տէրու Տնէվ-նիկ մուխպրի օլան օ՝ Եահուտի Աւ-խաւէլի պիզլէր թէվիգ իթմիշիկ կի-պի, Տէր Սարգիս քսանայի պիզլէ քարու պիթ թաղըմ մէտնու սիթաշի-լէրլէ քառորու քըմէթինի թատաա իտէրէք միւտաֆա իթմիշլէր:

Հայֆա հէր միւշիւլին հալլի իշիւն շու մէսէլէի մուհիմէնին սուլնիյէթ իլէ թէվիշիսի հէր հալտէ քէնտու-լէրինաէն պէքէնիլի իքէն. մուղա-յիթի ինսանիյէթ օլան պէօյլէ պիթ մէսէլէ Եահիւնիլէրիլէ նուգթէ պէ նուգթէ հէր պիթ Եահիւնիլէրին հու-ղուրի հաթիմէն հէր վաղըթ մէսուլ տըրլար. Միւլէթ, հասիյիլթ, վէ ին-սանիյէթ նամընա աւլա Եահիւնիլէրին հաթ պիթ թաղըմ ազլիյիսիլ ինու-պիւնաէն վէ սիթէմը թէնտիտամիզ քուսուլլար տըր. . . էվլէթ, քէ-տուլէրի թաղական նասպ իլէյէն պիթ սիւրի միլլէթ էֆրատընա ֆիօր դարազ ֆարլիլ ինիլիք, տէմէկ իս-թասըյա միլլէթի թաղական իթմիշիկ սէլանիյէթինիլէրէտէն աւազլարընը տըրլար մաղըկ կիթթի:

Իշթէ, «Բաթիւնի Գուլէսի Եահիւնիլէրին» տիմէկ պու տիմէկ տիլ. Գոնա պիթ միլլէթաէն վէ հէօքու գանօնտան աւ-լա հայս իթմիշլէն պիթ շահը մուգիթ-րէ, քէնտի էֆրատընա պաթըլէսի ի-շիւն թէմամիլա թաղական հէյէթիլի թէվիլի իտէրէք ինսանիլա պու ֆը-քըլտակլարը շէվիլէն հէ քիմ իսէ. էլ-պէթտէ պիթ կիւն սուրէթի գահիլէ շէք-ճազ տըր տիմէկէ ինիլիքար իլ-լէրիլ:

14 Ապրիլ. 1910 Վաղնա Սարգիս Կիրակոսեան Թարուքին Սիսակեան Համարձուս Արարմանն Ե. Էնկիպարեան

Հ Ա Վ Ա Տ Ի Ս Ա Թ

Թիւրքի

Ալպանիանըն ահվալը քէսպի շիտտէթ պուլմագտա տըր. Արնա վուտար պէօյիկ զայրէթլէ ու-մուս քրեանա հաղըրլանմագտա տըր. Բիլիքընա գազաքընտա Օ րահօլաշ, Սաթըղուպ, Հօշլի, Սու-վօրէշ, Բօլուպ վէ Պօյրաց գապի-պիլէլէրինտէն պիւնէր ճէնկէի Սթիւպ Եօլընըն իսթիհքեսուլա-րընը թուլթմուշ տըրլար. Տրիւնի-ցանըն Արնապուտարը տօյի 8900 քիշի օնլարա պիլլէշիլէր. Ալը լար մէզըլըր գազալարըն սըրպ էհալիսինէ տօթանէ պագմագտա տըրլար. քէնտի նսֆագալարընը Արնապուտ քէօյլէրինտէն ալմագ-տա ըմըշլար:

Ալպանիա թօրլանմըշ օլան թիւրք աքէրլէրի շիմտիլիկ հիշ պիթ հարէքէթտէ պուլուսմայօր. լար. Սէլանիլտէ թէնէմիլ իտէ-նէկ օլան էրքեանը հարպըն գա-րարընա պէքլէյօրլար ըմըշ. Չս-պիթլէրին էքսէրիսի սուլհանէ վէ միւլալիմանէ տալ մանագ թա-րսֆոսըր ըմ. շլար. ֆոսթիլ զօ

մանտան ճալիտ բաշա աքէր-լէրին մըգտարընը 50,000է պա-լիշ իթմէք իտտաա իտէր ի-միշ:

— Սէլանիկ հիւ քիւմէթինէ 13-տէ վիթուտ իտէն հալապիսէ պի-նաէն, Շէվքէթ Տօրկուտ բաշա 16 իտպուր աքէր վէ 3 պաթէրիա իլէ Բահիւնա պօզաղընա կիթ-մէքտէ իմիշ. օրատան Արնապուտ աւալարընը տաղըթմագ իշիւն. Բիլիքընա ճիւլարընտաքի պիւ-թիւն քէօյլէր թօրա թուլթուլ-մուշլար վէ գալկա տէվամ իտէ-յօր. շըմէնտըքէր էլան իշլէմէ-յօր:

— Արնապուտ մէպուլար Հազ-գը բաշա կիտուպ, գօմանտան Շէվքէթ Տօրկուտ բաշա Էմի-յէթի քեմմիլէլէրի օլտըլընը պէյանիլէ, ճալիտ բաշանը կէրի շաղըրլմասընը իտտաա իթմիլէր Բէշա մէզըլըր մէպուլար «Ար-նապուտարըն սիւհալարընը թօր-լամագ միւլթիսիլ տիւր. զիւրա օնլար սիւհալար գալմագտան գօր-գարլար» տէտիլէր վէ սուլհալէր պիթ հէյէթ Եօլլանըմասընը թէ-քիլթ էյլէտիլէր. Հազգը բաշա ճէվապէն» շիմտիլիկ սիւհա թօր-լանմայաճաղընը վէ սուլհալէր պիթ հէյէթ Եօլլամագ ուսուլի էսկի քէթմիլէ մախուս ժլտըլընը վէ շիմտիլի հիւ քիւմէթի մէշ-րուլթիէ աքէր գալվէթի իլէ ըսեանը պաստըրաճաղընը վէ քէզս ճալիտ բաշա իշիւնտէ հիւ-քիւմէթ քէնտի իշիւն պիլիլ օլ-տըլընը սէօյլէմիշ տիւր:

— Նսֆաա վէ թիւրքէթ նաղը-րը Հալաճեան էֆէնտիլին իս-թիֆասընա տայիլ վէրիլէն հա-վաալիսաթ իլէմէն իլէքիպ օլուս-տու:

— Պատրիկ Հանէսեանը աշը-րտնլար էրքեանը հարպա իհա-լէ օլուսնաճաղար:

— Տիւրքէթիլ վիլայէթի տա-լիլինտէ Եէպիտիլէր վէ քիւրտ աշիլթիլէրի ճէնկիլէքտէ օ-լուպ պիթ չօք քէօյլէր վէ էքիւ-լէր իսարապ իթմիշլէր տիւր:

— Սուլթան ճիւլուսը միւնասի-պէթի իլէ Ատանա մահքիւմլէ-րինտէն 104 քիշիլէ աֆլ իթմի-պուլարըն 18 իլմէնի. Բէշա պու միւնասիպէթլէ իսաթտհա-նէլէրէ 200 իլրա իանէ իհանն էյլէտի. Սուլթան պիթ գաշ կիւ-լիլ իսաթալըլընտան շիֆաեապ օլմուշ տըր:

— Եհմէնի պիւթիւն աղապ գապիլիլէրի Մահմուտ Եահեա-նըն գօմանտաալ լիթընտա գուլ-վէթի պիթ ըսեան գալտըրմագ իշիւն գարարը գաթի վէրմիշլէր. Նսլընը պիթ գապիլէ ընյիսի թիւրք հիւքիւմէթինէ սատագաթ կէօթէրիլլար ըմըշ:

— Կիլիտի Մէճիլի Միլլի ա-ղլարը Եոնանիստան գըրար Նալընա Եէմիլ իթմիշ օլմասըն-տան տօլայը Պապը Ալի մէզքի ի

ատանըն համիսի օլան տէօրթ պէօյիկ տէվլէթլէրէ բրթէթ իթմիշ իտի. Տէվլէթլէր օլ բրթ-թէթլէ վէրտիլէրի ճէվապ-նամէտէ տէմիշ տիլլէր քի՝ «Հա-մի տէվլէթլէր արզուլարը իսիւ-ֆընա օլարագ կիլիտ մէպուլա-րըն Եոնան գըրալը նամընա Եէ-միլ իթմիշ օլմալարը Պապը Ալի-նին ատա իւլէրինէ օլան հուգու-գընը իսիւլ իտէմէյէնէք. պու պապտա տէվլէթլէր բէք տըգ-գաթլը պուլընաճաղար վէ իսլամ մէպուլար իւլէրիլէ ինգարա մէյտան վէրմէյէնէքլէր. օ՝ հալ-տէ Պապը Ալի էվլէթիլ միլլի-մէթիլինտէ տէվամ իթմիլի տիլ, գաշքի տէվլէթլէր քէնտի հու-գուգընը մուհաֆսզա իտէնէքլէր»:

Տէվլէթլէրին պու ճէվապըն. տան Պապը Ալիտէ վիւքէլա իսլ-նուտ գալմայուպ, Եէնի պիթ նո-թա տահա տէվլէթլէրէ կէօնտէ-րէրէք, ճիտտի վէ պէրրահ թէ-միլաթ իսթէտի վէ Եոնան գը-րալը նամընա Եէմիլ իտիլմէնիլ մէննիլին իտտաա իթմիլ:

Տիւնեկ Պաթիթթի (11)

Աւստրիանըն իրվատիստան լվէ թրիէսթէ էյալէթլէրինտէ ճահիլ քէօլիլէր Հալէ նամ գուլլուր Եըլտըլըն տիւնեալը պաթըրա-ճաղընա ինսանարագ, մալ վէ միւլթ-լէրինի սաթուպ՝ միւսրիֆանէ իսարճալագտ ըմըշլար. Պուլուս իւլէրինէ թիւրքէթ նաղըրը պիւթիւն մէմուրլարա էմիլնա-մէլէր տաղըտուպ, բաբալարըն, մէմուրլարըն վէ միւտէրիսլէրին վապլար սէօյլէյէրէք՝ մէզըլըր Եըլտըլըն տիւնեալա հիշ պիթ մաղամրաթը օլմայաճաղընա տա-յիլ քէօլիլէրի գանտըրմալա-րընը էմր ու թալսիլ իթմիլ:

Տիւնիլիթի

Սօֆիա կապէթալարը Արնապուտ-լարըն ըսեանընա պէօյիկ էհէմ-միլլէթ վէրէրէկ, «Պուլկարիա շու-ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէկէ չալըշլալը տըր» տէյօրլար. Պա-գաթ հիւքիւմէթին շիմտիլիք թիւրքիա իշիւն հիշ պիթ սուի նիլլէթտէ պուլընմաղըլը աշի-քեար տըր:

— Չար Պէրտիսանտ հաղըթ-լիլինին Մալիս նիհայէթիլտէ էյօրա սէրայլարընը զիյարէթ

իշիւն Սօֆիատան հարէքէթ իտէ-նէկի թէմիլնէն պիլտիլլար:

— Սօն մէճիլի վիւքէլատա բէ-յիս Մ. Մալիլնըլըն զայէթ մու-հիմ վէ իսաֆի օլան մէսէլէլէրին հալլը իշիւն վիւքէլատա վէ Պէլ-կրատա մուրախաա կէօնտէրիլմէսի մէսէլէ օլմուշ տըր:

ԱՆՈՒՇԵՂԻՆԱՅ ՄԵՍ ՄԹԵՐԱՆՈՅ ՄՐԻՆՈՎԻ

Անուշեղինաց հանրաժանութայն հաստատութիւնը այս օրեր այ-ցելու առիթ ունենալով, զար-մացմամբ տեսայ թէ Եւրոպական նմանօրինակ մեծ հաստատու-թեանց համահաւասար կատա-րելագործումը ստացած է և ա-մէն տեսակ անուշեղեններու մեծ միւլթը մը կը պարունակէ իր մէջ, որոնք էն փափկաճաշակյա-ճախորդները պիտի կրնան գոհ ձգել. Մասնատրապէս աշքի կը զարնեն Չատիկ առթիւ պատրաս-տուելու վրայ յեղող բազմազան հա-ցանուշներ:

ԹԻՒՃՃԱՐԻՑԷ

ԶԱՆՈՒՐԷ			
ՊՈՒՂՏԵՑ			
Վազոն	100 քիւլ.	17.50/18.80	
Արապա	15-80 լիպ.	14.75	
Արապա	100 քիւլ.	11.50, 11.80	
Արապա	45-52 լիպ.	8.00	
ԵՈՒՂԱՅ	100 քիւլ.	11.70, 11.80	
ԶԱՎՏԱՐ	100	12.80 13.	
Արապա		10.55	
ՅԱՅՈՒՂԱՅ	100 քիւլ.	27.	
ՏԱՐԷ	100 քիւլ.	16/17	
ԲՈՂՈՂ արապա	55-60 լիպ.	6.00	
ՄԻՍԻՐ	100 քիւլ.	11.80/11.80	
արապա	75 քիւլ.	8.65	
ՊԱՆԱՆԻՑԷ			
Վաղնա	քիւլապընտա	պագապիլէ	
մալլէրին	պու կիւնէք ֆիլպիլը,	ալթու	
Փրանք	իլէ,		
ԳԱՎԷ		2. 15/7. 33	
Շէֆէր	նէմէկ չուվալ	1.	
Շէֆէր	քէսմէլ սանաղ	—51.	
Բիլիլն	ճէնօվա չուվալը	47	
»	Ինկիլիլ	31.50	
»	Բիլլու	58.	
»	Յիլիլ	47.50	
ԿԱՂ Պաթուս	Սանաղըր	10.50	
»	Թրայան	9.70	
Չէթիլ	Եաղը քիւլ.	1.60—1.70	
ԳՈՒՐՈՒ ԲԷԳԷՄ		60.70	
Ե. մ. մ. թիւ		4.80	

Издатель: X Курбетянъ
Տպարան «Իրաւունք»ի Վաղնա

ՏՊԱՐԱՆ «ԻՐԱՆՈՒՆԷՔ»

ԿԷ ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԱԳՈՒՐ ԵՒ ԶԱՊԱՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
ԱՄԵՆ ՏԵՍՆԱԿ ԳՈՐԾԵՐ

Հարսանեկան հրաւիրագիր, Այցատու, Նամակալուլի, Պահարան
Պահարանի, Հաւուսպուրի և ուրիշ գործեր

Հայկերէն, Պուլկարեւել և Պահարան

Մեզ դիմողներու ճաշակին գոհացում տալու համար Տպարանս իր
տրամադրութեան տակ ունի ամենալիւրժիւն սիստէմի
գործիքներ և տառեր

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԷՆՈՒՆՈՒՆԻՆ ԿԱՆԱՎՃԱՐՈՎ ՄԸ